Največji slovenski dnevnik v Združenih državah
Velja za vse leto - - - $6.00
Za pol leta - - - - - $3.00
Za New York celo leto - $7.00
Za inozemstvo celo leto $7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States.
Issued every day except Sundays and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876. Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879. TELEFON: CORTLANDT 2876.

NO. 9. — ŠTEV. 9. NEW YORK, MONDAY, JANUARY 12, 1925. — PONDELJEK, 12. JANUARJA 1925. VOLUME XXXIII. — LETNIK XXXIII.

AMERIKA SME ZAHTEVATI DENAR

Zavezniški ministri so priznali pravice Amerike do nemškega denarja na temelju Dawesovega načrta. — Belgija si pridržuje prioriteto. — Clementel in Briton sta razpravljala o medzavezniških dolgeh. — Francoski memorandum. —Izenačenje diferenc.

Poroča Arno Dosch-Fleurot.

PARIZ, Francija, 11. januarja. — Pravica Združenih držav, da dobi plačila od Nemčije na temelju Dawesovega načrta, je bila priznana včeraj popoldne na konferenci zavezniških finančnih ministrov ter bo v torek oficijelno vpisana v protokol.

Angleški finančni minister, W. Churchill, je hotel skrčiti vse odškodninske zahteve ter odpraviti prioritete ali prednosti. Združene države so podpirale zahtevo Belgije, da se ne sme uveljaviti nobenega vmešavanja v belgijsko prioriteto, dokler ta pravico avtomatično ne ugasne. S tem so dobile Združene države oporno točko za lastno prioriteto. Churchill je umaknil svoj načrt.

Združene države bodo dobile $250,000,000 za stroške svoje okupacijske armade v manj kot štiri in dvajsetih obrokih mesto dvanajstih kot je bilo določeno v Wadsworth dogovoru. Nadaljna ameriška zahteva, tikajoča se tri sto petdeset milijonov dolarjev je bila sprejeta s takimi odbitki, da bo soglašala z reparacijami, katere bodo dobivali drugi zavezniški narodi na temelju versaillske mirovne pogodbe.

Svota $15,000,000, katero so že kolektirale Združene države, bo ameriška lastnina, kakorhitro bo dogovor sklenjen. To je del kupčije, vsled katere bodo belgijske prioritete nedotaknjene ter bodo ameriška plačila primerno skrčena, dokler belgijska prioriteta ne ugasne.

Pričakovati je, da bodo ta dolgotrajna barantanja izpremenjena v resolucije, ki bodo hitro odobrene na plenarni seji zavezniških finančnih ministrov, ki se bo vršila v torek.

Pred sklepom v prilog Združenih držav sta se posvetovala Churchill in francoski finančni minister Clementel glede medzavezniških dolgov, in francoski uradnik je izročil angleškemu ministru glede tega predmeta.

"Dobil sem memorandum od Clementela," je rekel Churchill pozneje. "Poslal sem ga v London a ne morem razpravljati o njem. Rečem le, da želi Francija razpravljati z nami o tej zadevi ter domnevam, da se bodo vršila slična pogajanja tudi še z drugimi državami."

Churchill nasprotuje konferenci zaveznikov, ker je mnenja, da bodo imela individualna pogajanja boljši uspeh. Francoski memorandum ima baje obliko vprašanja, če je Anglija pripravljena razpravljati o odplačevanju dolgov na temelju Balfourjeve note, objavljene avgusta meseca leta 1922.

— Francoska vlada, ki je čez glavo zaposlena z vprašanjem dolgov, hoče vedeti, če bi bila Anglija pripravljena sprejeti velik del nemških letnih odplačil, da se izenači diferenco med angleškim deležem pri nemških reparacijah ter svoto, katero mora plačati vsako leto Združenim državam na račun svojega dolga.

Vse kaže, da je Francija pripravljena uravnati vprašanje medzavezniških dolgov na temelju Balfourjevega načrta, o katerem ni hotel razmišljati Poincare.

Francija nima namena plačati Angliji vseh svojih 52 odstotkov nemške vojne odškodnine, dočim bi plačala nadaljno tretino Združenim državam. Churchill ni še nič izjavil glede tega ter se glasi, da se mu prav nič ne mudi rešiti to vprašanje.

Zločinsko nagnenje posledica poškodb pri rojstvu.

ATLANTIC CITY, N. J. — 11. januarja .— Kriminalna nagnenja pri otrocih so pogosto posledica medmožganskega krvavljenja, povzročenega od poškodb pri rojstvu, — je izjavil dr. Sharp iz New Yorka v predavanju, ki ga je imel pred Atlantic County Medical Society.

Rekel je, da trpi nekako deset odstotkov od 500 otrok, rojenih v New Yorku v zadnjem času, na tej obliki krvavljenja in da so trije od desetih duševni in telesno poškodovani, vsled česar se razvijajo pri njih kriminalna in druga nagnenja.

Dr. Sharp je tudi rekel, da bi ne smeli bolniki, odpuščeni iz bolnic, po resnih pretresenjih možgan, opravljati vsaj šest mesecev nobenega duševnega dela.

Bolezni na jetrih naraščajo v Franciji.

PARIZ, Francija, 11. januarja. Povečanje slučajev ciroze jeter med francoskimi ženskami je vzbudilo pozornost francoske medicinske akademije. Profesor Sergent je izjavil, da je med ženskami več slučajev kot med moškimi.

— To strašno bolezen, — je rekel, — bi suhaški režim, resnično izveden, popolnoma iztrebil, ker je skoro izključno le posledica nezmernega zavživanja alkohola. Ta skoro popolnoma prekine njih debolezen skrči in deformira jetra ter njih delovanje.

Pred vojno so bili slučaji ciroze jeter med ženskami skrajno redki, in profesor Sergent pripisuje to dejstvo izpremenjenemu socijalnemu stališču ženske po končani vojni, vsled večje zaposlenosti žensk v tvornicah in boljših plač.

TAJNIK HUGHES JE RESIGNIRAL

Državni tajnik Hughes bo definitivno odstopil dne 4. marca. — Njegov naslednik bo poslanik Fr. B. Kellogg.

WASHINGTON, 11. januarja. — Državni tajnik Hughes je resigniral ter bo zapustil svoje mesto dne 4. marca. Njegov naslednik bo Frank B. Kellogg, ameriški poslanik v Angliji

Charles Beecher Warren bo novi general. pravdnik. Obvestilo o teh važnih izpremembah v vladi je dospelo iz Bele hiše in sicer tako nenadno, da je presenetilo oficijelni Washington.

Tajnik Hughes je izjavil, da je pri tem njegov edini motiv želja, da se umakne v privatno življenje. Poslanik Kellogg je pred kratkim zaupal številnim svojim prijateljem, da se želi vrniti v Združene države.

Že več mesecev je bilo znano, da želi tajnik Hughes resignirati ter povečati svoje premoženje. Čas in način njegove resignacije pa sta bila povsem nepričakovana. Ves Washington je bil začuden.

Ožji prijatelji predsednika, celo oni, ki so govorili žnjim tekom zadnjih par dni, niso dobili niti najmanjšega migljaja, da bo ta izpremememba objavljena. Pojasnilo, ki se je zdelo vrjetno vodilnim republikancem, je bilo, da se je ali pojavila nenadna kriza v zvezi s pariško konferenca glede Daweso-vih plačil ter glede svetovnega razsodišča, ali da nima Coolidge namena dolgo časa obdržati Kellogga kot državnega tajnika, da pa skuša s tem ojačiti stališče pri pariških pogajanjih.

Slovo Coolidge-a od Jusseranda.

Pred odhodom francoskega poslanika Jusseranda je preds. Coolidge pohvalil njegovo delovanje.

WASHINGTON, D. C., 11. jan. Več kot tisoč ljudi se je udeležilo poslovilnega banketa, ki je bil prirejen francoskemu poslaniku Jusserandu in njegovi ženi. Jusserand je star diplomat, ki je služil celih dva in dvajset let ter bil vsled tega načelnik diplomatskega zbora.

Odstopajočemu poslaniku je bila na banketu izročena zlata kolajna z napisom: "V znamenje ljubezni in spoštovanja prebivalstva mesta Washingtona".

Za mizo govornikov so bili odlični člani štirih administracij. Med gosti so bili štirje sodniki najvišjega sodišča ter številni člani kongresa in njih žene.

Predsedoval je speaker Gillett. Prečitana je bila poslanica na predsednika Coolidga, vrhovnega sodnika Tafta ter odstopajočega državnega tajnika Hughsa.

"Če me vprašate v kakšnem razpoloženju zapuščam vašo deželo", — je rekel Jusserand, — "vam odgovarjam z besedami Washingtona ki jih je rekel mojemu predhodniku, Le Luzerne, leta 1791:

"Združene države so dosti napredovale proti narodni sreči in če se je ne boste dosegli v take veliki meri kot bi hotela človeška narava, moramo sklepati iz tega, da je politična sreča nedosegljiva".

Ali so aeroplani bistveni za mornarico?

Mornariški svet je prišel do zaključka, da so aeroplani bistveno potrebni le kot pomožno orožje. — Poročilo bo predloženo mornariškemu tajniku Wilburju.— Bojno ladjo se smatra še vedno za glavno orož je.

WASH. D. C., 11. jan. Avijatika je bistven faktor v moderni mornariški sili in njega važnost raste neprestano. V svojem temelju pa je pomožno orožje ter ne stopa na mesto nobenega drugega ob stoječega orožja. Bojna ladja je še vedno hrbtišče mornarice.

Mornariški svet je po tri mesece trajajoči preiskavi objavil svoja priporočila, ki določajo izdatno razširjenje mornariške avijacije kot temeljno politiko mornariškega sveta, v kolikor pride v poštev zrakoplovstvo.

Poročilo sveta bo najbrž te dni toliko pripravljeno, da bo izročeno mornariškemu tajniku. Ker je prišlo v zvezi z ugotovili Bele hiše tekom pretekle jeseni, ob času odpoklica tajnika Wilburja z zapadne obali, ki so prav posebno povdarjala možnosti razvoja zrakoplovstva, se je splošno domnevalo, da bo igralo zrakoplovstvo glavno vlogo v preiskavi generalnega mornariškega sveta. To se je res zgodilo, a svet se je lotil sleherne faze mornariških delavnosti in poročilo bo najobširnejše kar se jih je kedaj predložilo.

Mornariški svet je skoro neprestano zboroval od pričetka oktobra. Na ducate armadnih, mornariških in civilnih izvedencev je predložilo svoje nazore, in moderno mornariško vojevanje so nanovo preštudirali z vseh strani.

V tako popolni meri se je lotil mornariški svet vseh problemov, ki so povzročili zadnjem času številne kontroverze, da se smatra za skrajno vrjetno, da bo napravilo to poročilo konec številnim zahtevam, naj se uvede kongresno preiskavo glede mornarice. Vse informacije, katere je bilo mogoče dobiti, bodo a razpolago v rekordih zaslišanj in komiteji se lahko informirajo glede osebnih nazorov častnikov, ki so pričali. Ta pričevanja vključujejo vsakovrstne nazore, od nazorov skrajno konservativnih, ki niso še mogli spoznati vseh možnosti, katere nudi zrakoplovstvo.

Zanimivo poglavje se tiče podmorskih čolnov in kako jih je mogoče najboljše uporabiti. Nadaljne zanimivo poglavje so izkušnje, katere so dobili častniki tekom poleta krog sveta.

Poskusi, katere so pred kratkim izvedli z bojno ladjo Washington kot tarčo, so nudili informacije naj večje važnosti ter so pojasnili številna sporna vprašanja glede odpora, katerega nudi moderna bojna ladja različnim oblikam napada.

Tozadevne poskuse je od prvega početka obdajala največja tajnost, vendar pa je znano, da so definitivno dokazali, da je bil vsaj v veliki meri rešen problem odpora proti najnovejši obliki napada, obstreljevanju z aeroplanov.

Skoro gotovo je, da bo mornariški svet odločno nasprotoval vsakemu predlogu, naj se ustanovi ločeno zračno službo.

KMALU BOMO VIDELI POTOM RADIO

Radio je brezdvoma največja iznajdba tega stoletja. S pomočjo radio že lahko poslušamo godbo in govore iz največjih daljav, in pred kratkim so se posrečili poskusi prenašanja slik potom radio. Znani londonski znanstvenik J. L. Baird, poskuša iznajdbo toliko izboljšati, da bo mogoče s pomočjo radio tudi videti na velike razdalje.

Dve ženski kot zastrupljevalki.

Prva je obtožena, da je skušala umoriti svojega šest let starega pastorka. — Drugo pa dolže, da je usmrtila svojega moža z arzenikom.

Dve ženski ena mlada, druga pa stara, čakata obravnave radi obtožbe, da sta zastrupljevalki.

Poskus mlajše, Mrs. Hilme Barnes Ensminger iz Columbia, Miss., da zastrupi svojega pastorka, se je izjalovil, čeprav je stara teta dečka, Miss Harriet Mosier iz Olean, N. Y., nevarno zbolela.

Starejša, Mrs. Clara McCurdy iz Warsau, O., je obtožena, da je umorila svojega moža, s katerim je živela celo generacijo in kateremu je rodila pet otrok.

Mrs. Ensminger in njen mož sta dobro znana v Columbia in drugih mestih ob Mississippiju. Ensminger je profesijonalen igralec golfa ter je napravil več golf-igrišč v južnih državah. Rojen je bil v Buffalo, N. Y. ter je prišel v Mississippi pred petnajstimi leti. V Memphisu se je poročil z neko deklico iz Olean, N. Y. Vstopil je v armado lot 1917 ter je služil pri inžinirjih.

Kmalu po povratku se je ločil od žene in sin, star šest let je žive pri sorodnikih matere v Olean.

Ensminger se je pred kratkim poročil z Mrs. Hilmo Barnes Freeman iz Columbia, Miss., ki je imela približno prav toliko starega sina kot Ensminger.

Ensminger in njegova žena sta živela v Columbia. Ensminger je ljubil svojega lastnega sina, za katerega je skrbel po svojih močeh.

Par dni pred Božičem je prišel paket na dom Miss Harrie Mosier v Olean, N. Y., kjer je živel Esmingerjev deček. Miss Mosier, stara štiri in štiridest let, je stara teta dečka. V paketu je bilo nekaj igrač, dva kosa potice in ena figa. Paket je nosil podpis. — Mr. in Mrs. George Ensminger.

Miss Mosier je pokusila pogačo in takoj močno zbolela. Pokličani zdravnik je ugotovil zastrupljenje. Mestni kemik je analiziral pogačo ter ugotovil, da vsebuje sublimat živega srebra.

Dejstva so bila predložena okr. pravdniku in policiji in izdano je bilo zaporno povelje za Mrs. Hilmo Ensminger.

Miss Mosier je sedaj izven nevarnosti.

Ensminger in njegova žena sta izdala ugotovilo, v katerem trdita, da sta nedolžna. Pravita, da ne vesta, kako je mogel priti strup v pogačo, ker sta jo sama jedla.

Slučaj Mrs. Klare McCurdy, stare tri in šestdest let, ki bo prišla pred poroto še ta mesec vsled obtožbe, da je zastrupila svojega moža, Williama McCurdy, starega pet in šestdeset leth, je povsem različen.

Mrs. McCurdy je majhna belolasa ženska v razoranim obrazom ter žuljavimi rokami vsled trdega dela. McCurdy je bil farmer v bližini Warsau in poznal je trdo življenje farmerjeve žene. Delala je ž njim na farmi, skrbela brez mrmranja in pritožb za svojih pet otrok. Kolikor je znano sosedom ni bilo nikakih prepirov med možem in ženo. Oba sta bila več let bolehna in ona se je morala podvreči več resnim operacijam. Sosedje izjavljajo, da je moralično nezmožna izvršiti umor. Pravijo, da je brez dvoma slišala o govoricah, ki so krožile pred njeno aretacijo in da je imela obilo prilike za beg, da pa tega ni storila.

McCurdy je resno zbolel 1. maja preteklega leta. Zdravniki so rekli, da ima nefritis. Dne 7. maja je umrl.

Govorice, ki so sledile, so dovedle do preiskav. Na Zahvalni dan so truplo McCurdy-ja skrivaj izkopali, in okrajni pravdnik je dal preiskati organe. Preiskavo sta izvršila v Columbusu dr. Brundage in kemik Long.

Kakorhitro je dobila velika porota poročilo kemika, je bila Mrs. McCurdy aretirana. V poročilu se je namreč razkrilo, da so se nahajale v organih večje množine arzenika. Okrajni pravdnik je rekel, da je našel dva možna motiva, a ju ni hotel razkriti.

Psi in papige dovoljene, a ne moški.

Kmalu bo v New Yorku dograjena hiša za ženske, v kateri bo dovoljeno imeti pse, mačke, papige in druge zastopnike domačih živali, a nikakih moških.

"Mož mora ven, v sovražno življenje," pravi nemški pesnik Schiller. Uprava Irving Hall poslopja v New Yorku je očividno čula ta izrek slavnega Nemca.

Ženska, ki se hoče vtaboriti v novem poslopju na zapadni 30. cesti, ima lahko prilično vse, kar si poželi, le moža ne. Niti v mislih ga ne sme imeti pri sebi. Ima pa lahko druge pritikline ženske garderobe. pse, psičke, mačke, gramofone, in tudi tiče ima lahko, papagaje in celo noja, če ji je ta pri sreu. Ne sme pa imeti moža.

V tem smislu se izraža proklamacija Miss V. Poggi, superintendentinje prve apartment hiše zgrajene izključno le za ženske. Njena glavna naloga bo obstajala v tem, da strogo zasliši vse bodoče prebivalke te amazonske trdnjave, da ugotovi, če ni katero moškemu podložna.

Mož bo v Irving Hall poslopju tako nemogoč kot ke mumšajn v dvoranah in zborovalnicah antisalonske lige. In kar se tiče butlegarjev, je vsako upanje izgubljeno.

Novo poslopje je namenjeno izključno le stenografistkam, prodajalkam, učiteljicam in drugim damam, ki si morajo same služiti vsak danji kruh.

Sestra Rockefellerja umrla.

CLEVELAND, O., 9. januarja. Mrs. Mary Anne Rudd, edina še živeča sestra John D. Rockefellerja, je umrla včeraj zvečer v svojem stanovanju v starosti dva in osemdesetih let. Bila je več let invalidinja. J. D. je sedaj edini preživeli šestih otrok, treh dečkov in treh deklic ter tudi najstarejši.

Iz Ormond Beach, Fla. je poslal žalno brzojavko, ter dostavil, da mu ni mogoče udeležiti se pogreba.

'GLAS NARODA", THE BEST JUGOSLAV ADVERTISING MEDIUM

DENARNA IZPLAČILA
V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU.

Danes so naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:

1000 Din. — $18.00 2000 Din. — $35.80 5000 Din. — $89.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot kot en tisoč dinarjev računamo posebej 15 centov za poštnino in druge stroške.
Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Poštni čekovni urad".

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE.

200 lir ..... $ 9.60 500 lir $23.00
300 lir ..... $14.10 1000 lir $45.00

Pri naročilih, ki znašajo manj kot 200 lir računamo posebej po 15 centov za poštnino in druge stroške.
Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje Ljubljanska kreditna banka v Trstu.
Za pošiljatve, ki presegajo PETTISOČ DINARJEV ali pa DVATISOČ LIR dovoljujemo po mogočnosti še poseben popust.
Vrednost Dinarjem in Liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; iz tega razlega nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej, računamo po ceni tistega dne, ko nam pride poslani denar v roko.
POŠILJATVE PO BRZOJAVNEM PISMU IZVRŠUJEMO V NAJKRAJŠEM ČASU TER RAČUNAMO ZA STROŠKE $1.—

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Postal Money Order ali po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt Street, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 4687.

GLAS NARODA
(SLOVENE DAILY)

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)
Frank Sakser, *president* Louis Benedik, *treasurer*

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
82 Cortlandt St., Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
"Voice of the People"

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Za celo leta velja list za Ameriko in Kanado	$6.00	*Za New York za celo leto*	$7.00
Za pol leta	$3.00	*Za pol leta*	$3.50
Za četrt leta	$1.50	*Za niozemstva za celo leto*	$7.00
		Za pol leta	$3.50

Subscription Yearly $6.00.

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemši nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošiljati po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 82 Cortlandt Street New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876.

ALLIED PRINTING TRADES UNION LABEL COUNCIL NEW YORK

POZIV GARY-JA NA NAROD

Kampanja proti nepotavnosti v Ameriki ne bo posebno ojačena in pospešena s pomočjo takih govoranc kot jo je imel pred par dnevi sodnik Gary, znani jeklarski mogotec.

Stvar ni tako priprosta kot očividno misli on, in problem, ki je mučil in trapil bolj učene in modrejše može kot je on, ne bo rešen s pomočjo govorane glede izvedenja postave.

V prvi vrsti je skoro nemogoče smatrati resnim trditev sodnika Gary-ja, da vpošteva in izvršuje vse člene ustave Združenih držav.

On sam je predsednik sveta ravnateljev United States Steel Corporation, trusta, ki je, vsaj v preteklosti, odpravil v svojih jeklarskih mestih prvi amendment k ustavi Združenih držav.

Če bo sodnik Gary kdaj vodil gibanje, da se vzdrži ustavne prostosti, katere je zatrla njegova korporacija, bi bilo mogoče poslušati ga resno kot proroka postave in reda.

Občudovanje, katero goji sodnik Gary do ustave, se pa zdi bolj kot prepričanje, da je prvi amendment k ustavi slab, ker jamči njegovim delavcem prostost govora, dočim je osemnajsti amendment dober, ker je oropal njegove delavce piva.

V drugi vrsti ni sodnik Gary ničesar povedal glede izvedenja postave.

On hoče da se vsako postavo absolutno izvede, ker je postava. Teoretično si želi isto tudi vsaki drugi človek.

Izjaviti to in želeti pa nima nikakih pozitivnih uspehov.

Uspeh je nemogoč, ker niso hoteli očetje Volsteadove postave spoznati, da so tudi sili vlade stavljene meje in da zakonodaja, ki gre preko teh meja, neizogibno uniči samo sebe v korupciji.

Če bi kongres jutri sprejel postavo, da se morajo razkrojiti vse velike korporacije v skupine, ki bi ne bile večje kot vaška kovačnica, bi bil sodnik Gary prvi, ki bi proglasil, da je nemogoče izvesti tako postavo.

Prepričani smo, da bi ga našli v prvi vrsti onih, ki bi se ne pokorili tej postavi.

Zakaj? Zato, ker bi bila ta postava nemogoče postava.

Dobro, za milijon ljudi in tudi številne dobre prijatelje sodnika Gary-ja je Volsteadova postava taka nemogoča postava.

Ta postava sega preko meje, katero mora sprejeti vsaka zakonodaja, če se hoče prilagoditi običajem in navadam občine, za katero je namenjena.

Zelo junaški je izjaviti, "Postavo je treba izvesti!"

Taka izjava pa je tudi lahko zelo plehka stvar.

Postava mora biti najprej izvedljiva, da jo je mogoče izvesti. To velja glede vsake postavne odredbe.

Sodnik Gary nas opominja na nevarnost, ki preti ustavnemu ustroju te dežele od strani nepostavnosti.

Njegovo znemirjenje je tudi naše vznemirjenje.

Če pa sledite tej nevarnosti prav do korenik, jo boste zasledili v vedno rastoči halunaciji volilcev in zakonodajalcev, da je mogoče napraviti uspešnim vse, kar je napisano kot postava.

Govori, kot ga je imel Gary, le še pospešujejo to varljivo naziranje.

Sodnik Gary se zavzema za idejo, da lahko reformiramo osebne običaje in navade 110,000,000 ljudi potom zakonodajnega akta.

Če bi imel Garry prav, bi se moral tresti za bodočnost takih mož kot je on sam. Kakorhitro bo namreč dobro utrjeno naziranje, da je mogoče vsako stvar reformirati postvnim potom, bi ne bil prav nič presenetljiv, če bi kongres nekega lepega dne na svojo roko popolnoma reformiral industrijalne aktivnosti sodnika Garyja.

Zakaj ne, če je modrovanje sodnika pravilno?

Kampanja proti nepostavnosti je daljša in bolj kompliciran afera kot domneva sodnik Gary.

Vzporedno z neumornim naporom, da se napravi agencije vlade uspešnim in poštenim, bo morala ta dežela, če se hoče vrniti k stanju vpoštvanja postav, umakniti svoj korake, dokler ne bodo postave same spravljene v soglasje s človeškimi izkušnjami in človeško naravo.

To velja glede Volsteadove postave in številnih drugih, ki so neizvedljive.

Komplikacije v Maroku.

Razvoj situacije v Maroku je od dne do dne neugodnejši za Špance. Španci morajo zapuščati pozicije drugo za drugo ter se umikati proti obali, tako da je na mnogih mestih njihova oblast omejena samo na morsko obrežje.

Poraz bo imel nedvomno resne posledice tudi za notranji položaj v Španiji sami. Kajti pozicija Primo de Rivera se je s temi neuspehi zelo poslabšala. Še bolj pa se bo poslabšala, ako bo de Rivera poskusil znova srečo v Maroku, kar bi ga sililo, poslati velike množine vojaštvo čez morje. Vojna v Maroku pa je že sedaj skrajno nepopularna v Španiji, in to iz pravo umljivih vzrokov. Zakaj žrtve, ki jih zahteva, so strašne, teren izredno neugoden, skalovit, pust: ako bodo morali novi polki v divjo deželo, bi mogla revoluiconarna struja, ki v poslednji dobi postaja vedno samozavestnejša, dobiti premoč . ..

Ako pa Španija nadaljuje z evakuacijo in se popolnoma umakne iz notranjosti ter se omeji le na posamezna utrjena mesta na obali, bi mogle nastopiti neljube mednarodne težave za pozicijo Špancev. Z umikom Špancev se je namreč položaj kompliciral v dveh smereh.

Prvič prihaja sedaj v opasnost pozicija Evropejcev v Tangerju, ki je, kakor znano, pod upravo mešane komisije sestoječe iz Francozov, Angležev in Špancev. Tanger odaja obdaja od vseh strani ozemlje španskega Maroka in vsled umika španskih čet so se mu zadnje dni rifiotske čete približale na sumljivo majhno razdaljo. Postalo je opasno, da Rifjoti v svojem antišpanskem in seveda tudi antievropskem ognju prestopijo mejo ter ogroze Tanger sam. Iz Tangerja se poroča, da vlada tamkaj precej zbogano razpoloženje in da misli mednarodna raprezentanca že na korake, ki jih je treba storiti, da dobe Rifjoti primeren respekt pred mednarodno pozicijo.

Druga komplikacija se odpira na francoski strani. Kakor znano, meji španski Maroko na vsej južni strani na francoski Maroko. Ta nima prav nič manj bojevitega in svobodoljubenega prebivalstva nego Špancem prisojeni predel — in je vrh tega neprimerno večji. In vendar so Francozi znali popolnoma pacificirati ves Maroko: pred dvema letoma so okupirali zadnji na skrajnem jugu ležeči konec dežele ter povsod uvedli red in uveljavili svojo kontrolo. Tudi oni so imeli premagati silne težave, ali — premagali so jih. Sedaj pa je pričel pretiti nemir tudi na francosko ozemlje. Maršal Lyantey, vrhovni poveljnik francoske okupacije v Maroku, je izrazil svoje mnenje, da ni izključeno, da ne bi Abdel Krim, vrhovni vodja Rifiotov, poskusil vdreti preko meje francoske zone ter udariti v smeri na Fes. Vrh tega je jasno, da bi mogli uspehi Rifiotov proti Špancem izzvati večjo odpornost tudi med Marokanci, nahajajočimi se pod francoskim protektoratom ter jih morda celo zavesti v upor. Zato gledajo v Parizu z veliko nejevoljo na razvoj dogodkov v španskem El Rifu. Jasno je, da bi bila edina pametna solucija, da bi Francija dobila protektorat tudi nad španskim Marokom ter v deželi uvedla red in mir. Španci, ki so se pokazali popolnoma nezmožne za kolonizatorje, naj bi se odrekli deželi, ki je niso mogli obvladati. In v tej smeri niso izključeni zapletljaji.

Novice iz Slovenije.

Viktor Parma.

Na Sveti dan večer je umrl v Mariboru po kratki bolezni naš skladatelj Viktor Parma.

V Benetkah je bil rojen. Njegov oče je bil policijski nadkomisar, mati je bila hči bivšega majorja v Napoleonovi armadi. Ljudsko šolo je obiskoval v Novem mestu in Tridentu. Z glasbo se je pričel pečati že v Zadru, v Tridentu je že igral v gledališkem orkestru. Leta 1881 je končal na Dunaju pravne študije in služboval nekaj časa v Trstu pri policijskem ravnateljstvu potem pa v politični upravni službi na Kranjskem v raznih mestih. Postal je vladni svetnik in bil primoran iti v pokoj.

Bil je pač poštena jugoslovanska duša, ki se ni ustrašil leta 1915 v službi v Litiji izjaviti da Slovani ne bodo nikdar premagani in da s Srbi povsem upravično bramijo. Zaprli so ga na ovadbo nekega častnika, renegata iz Ptuja, ali kmalu izpustili in poslali v pokoj. Preselil se je na Dunaj, po prevratu je prišel v Maribor.

On je bil glasbenik. Glasba je bila njegovo zavetje njegova utena, njegovo pravo življenje. Kjer je mogel, je ustvarjal civilne orkestre in z njimi nastopal, prirejal koncerte in budil zanimanje za godbo. Komponiral je celo vrto veseli skadb.

Skladatelj Parma je bil živahen, prijeten, družaben človek, odkritega srca, katerega je vzljubil vsakdo, kdor ga je poznal. Zato pa je imel polno prijateljev in občudovalcev. Skadateljski trud mu ni donašal dohodkov, ali vse to ga ni motilo v njegovi ljubezni do glasbe. Bi je pač pravi glasbenik, umetnik po božji volji.

S svojo soprogo je živel v najlepši harmoniji. Bolehal je že dlje časa bolezen je napredovala, pred Božičem se je podvrgel operaciji, na Sveti dan je izdihnil.

Poroka.

Poročil se je inženir Jože Mihevec v Tesliču z Rado Antloga, hčerko sodnega svetnika Jakoba Antloge v Ljubljani.

Morilec trgovca Pipana prijet?

Te dni so bile v Ljubljani razširjene vesti, da je bil v Čakovcu aretiran neki Rezelj pravi prototip že večkrat predkaznovanega zločinca. Rezelj je baje pri zalševanju zašel v razna protislovja ter je celo priznal, da je dne 19. oktobra v Ljubljani nekoga ustrelil. To je bil trgovec Pipan, ki je postal ta dan žrtev zločinske roke. To vest je priobčilo "Jutro" in je naravno povzročila precejšnjo senzacijo.

Koliko je na tem resnice, še ni ugotovljeno. V Čakovec se je odpeljal uradnik ljubljanskega kriminalnega oddelka Žajdela, da aretiranca zasliši. Rezultat preiskave bo v kratkem znan. Na podlagi informacij, ki so jih prejeli, vest najbrže ni resnična, ker je bil Rezelj kritičnega dne, ko je bil umor izvršen, zaprt v mariborskih zaporih in torej umora ni mogel izvršiti.

Smrt starega veterana.

V hiralnici v Ljubljani na Vidovdanski cesti je umrl 83-letni Matija Eppich ki je deloval pri ljubljanskih postreških nad 52 let. Pokojnik je bil miren značaj, vesten v svoji službi ki jo je opravljal do visoke starosti, in bil priljubljen pri občinstvu in svojih stanovskih tovarišev. Splošno je bil znan radi svoje velike podobnosti z bivšim avstrijskim cesarjem Franom Josipom.

Glede zanemarjenih cest

Zabiče-Bistrica, Podgrad-Bistrica in Zagorje-Knežak-Bistrica se je obrnil posl. dr. Wilfan na ministrstvo za javna dela, da bi se dobila potrebna pomoč. Došel mu je odgovor, ki pravi, da bo vlada vpoštevala to, na kar jo je opozorii gosp. poslanec ter da izda primerne ukrepe, kolikor bo to mogoče. Posl. dr. Wilfan je nato državnemu podtajniku v omenjenem ministrstvu razložil, kako trpi sedaj bistriški okraj, ki je odcepljen od pulske prefekture in dodeljen k reški. Sedaj se ne brigajo za okraj ne v Puli in ne na Reki!

Poljskih dijakov je na trgov. univerzi v Trstu

letos že znano število. Italijanski listi beležijo to s posebnim zadovoljstvom in upajo na vedno boljše trgovske zveze med Poljsko in Italijo. Italijani bodo morali sčasoma temeljito preokreniti svojo politiko do Slovanov!

Smrtna nesreča

se je pripetila na progi Sv. Ane v Trstu. Ponesrečil se je 41-letni delavec Ivan Bizjak.

Koledar za leto 1925.

Še nobeno leto nismo Koledarja tako naglo prodajali kot ga letos. Skoraj sleherni, ki ga je naročil, nam sporoči, da je ž njim nadvse zadovoljen. Vsebuje dosti aktualnih člankov, lepih povesti ter nasvetov, ki pridejo prav vsaki gospodinji.

Nadalje vsebuje kratko zgodovino priseljevanja v zadnjih petdesetih letih ter natančno besedilo nove priseljeniške postave.

Globok in mnogo odkrivajoč je tudi članek "Svet bodočnosti".

Kdor hoče imeti Koledar, naj ga takoj naroči.

Peter Žgaga

Poročajo mi o rojaku, ki je šel na kornar kupit par cigar.

Pa se je zgodilo, da je bil denar doma pozabil in da ni mogel cigar plačati.

Oprostil se je, položil blago nazaj in rekel, da gre domov po denar.

— Ah, saj ni potreba, — je rekel prodajalec — boste pa vdrugič plačali.

Rojak ki se je vedno trkal na svojo poštenost, je odvrnil:

— Ni tako, moj dragi. Upanje je sicer lepa reč, toda jaz nočem nikomur škodovati. Vi pravite, da lahko drugič plačam. Vidite, kako ste neprevidni. Kaj če bi me na poti proti domu kara povozila? Kaj, če bi nenadoma umrl?

— Oh, ne bilo bi velike škode — je odvrnil raztresen prodajalec.

★

Iz Anglije poročajo:

Na Škotskem je neko mesto, kjer je vsepolno ameriških bar.

Značilno je, da importirajo tamošnji salonerji škotski viski iz Amerike.

Kdo se še spomni dobrih sklepov, katere je napravil na Novega leta dan? Kdo se spomni?

Da bi jih kdo izpolnjeval, ni niti misliti.

★

Uradniki Lige narodov so preračunali, da bodo znašali njeni stroški za to leto 4,371,000 dolarjev.

Če je kje na svetu kak mrtev kapital, je ta kapitla Lige narodov.

Zaenkrat se še ne obrestuje.

Toda če se bo kdaj obrestoval, se bo obrestoval na stroške malih narodov.

★

V kongresu so mnenja da ne more noben človek zaslužiti na pošten način več kot deset tisoč dolarjev na leto.

Potemtakem se morajo člani kongresa samo zato smatrati za poštenjake, ker nimajo več kot $7,500 letne plače.

★

Na Kitajskem ima največ vpliva general Fang.

General Fang ima tudi veliko armado v kateri je osemdeset procentov kristijanov.

Toda to vse skupaj nič ne pomeni.

Kristijani bodo šele takrat vsi ljudje, ko ne bo nobenih armad več na svetu.

Znanstveniki so dognali, da ima par podgan v enem letu lahko nad osemsto potomcev.

In kot znamo, je po Ameriki jako dosti podgan.

Potemtakem bi ne smeli biti kožuhi iz poljše in kunje kože tako strahovito dragi.

*

Ko se loti urednik pisati o stališču svojega lista, bi bila njegova dolžnost, da bi to stališče zares pojasnil.

Urednik "Našega Dima" je objavil dolg članek, ki ima naslov "Naše stališče".

Članek govori o strankarskih bojih, o želji po blagostanju in dobrobiti, o zadovoljnosti strankarskih indejah in sam ne vem, o čem drugem še.

V članku je tudi omenjeno, da so si izvolili težavno stališče, ko so začeli izdajati list.

Te besede so resnične.

Sedanja doba zahteva kratko in jasno izražanje.

Ni težjega kot pisati kremenite uredniške članke.

Par besed, pa mora biti javnost informirana.

Jaz se nisem še nikdar ponašal s svojimi uredniškimi zmožnostmi. Vseeno pa dam uredniku "Našega Dima" dober svet.

Ko bo drugič pisal o stališču svojega lista, naj napiše takle uvodnik:

"NAŠE STALIŠČE".

Težavno stališče smo si izvolili, ko smo pričeli izdajati svoj list.

Naše stališče je na drobni dilci. Kot dobri Jugoslovani pa pravimo, da naš list še vedno izlazi.

Rusija zrela za revolucijo.

Rusija je zrela za revolucijo, ko se je pričel rušiti industrijalni sistem. Ker so tako komunisti kot Tretja internacijonala uničili stvari, so izgubili Trocki, Zinovjev in Kamenev moč.

Poroča S. Spewack.

BERLIN, 11. januarja. Rusija se bliža počasi in naporno novi dobi, prilično tako kot gre slep človek preko ceste, polne prometa. Gre pa vendar naprej. Sedaj je cela stvar le še vprašanje časa, usode in sreče. Ko bo cesta prekoračena, se bo prikazala Rusija kot kmečka republika, čeprav bo ostala frazeologija komunizma kot nekak ideal.

Že sedaj se vrši revolucija, ki je prava rvelucija, čeprav molče strojne puške ter je ostala površina vsakdanjega življenja nemotena. Sile preobrata pa so mogočne na dnu, čeprav so za enkrat še nevidne ter ne čitamo o njih v časnikarskih poročilih.

Padec Trockija je uvedel revolucijo. Ta padec je le eden dogodkov revolucije. Brez ozira na ulogo, katero igra, gre revolucija naprej. Temeljna je, spojena z zemljo.

Ponovimo v duhu dogodke preteklega leta. Lenin je umrl. Umrl je tekom svojega oddaljevanja od komunizma. Štiri leta je živela Rusija pod čudnim ekonomskim sistemom, ki ni bi lne kapitalizem, ne komunizem. Enkrat se je privatna podjetja pospeševalo, drugič jih pa zatiralo. Nihalo je z desno na levo in nazaj. Prodajalne so otvarjali in zapirali. Tvornice so odpirali in zapirali. Industrija je stagnirala. Delavci so bili slabo plačani.

Kmetom pa se je dobro godilo,— po eni najhujših lakot v svetovni zgodovini. Sila kmetov je rasla neprestano z vsakim dnem. Predno je Lenin umrl, je napisal serijo polemičnih člankov za Pravdo, v katerih je zahteval najširše koncesije za kmete.

Sovjetska vlada, ki je pričela svoj režim z ignoriranjem kmetov, — kajti sistem Marxa in Lenina je bil industrijalni sistem, — se je obrnila sedaj k mali buržuariji individualističnih, kapitalističnih kmetov. Sovjeti so pričeli s konfisciranjem pridelkov. Nato so se poslužili težkega obdačenja. Preteklega leta so bili davki skrčeni. Pojavilo se je geslo: "Vse za kmeta!" — dočim se je preje glasilo: — "Vse za delavca!"

Še vedno pa obstaja popolnoma nedosleden vladni stroj. Tu imamo rusko komunistično stranko, stranko industrijalizma, ki vlada kmetom. Nato imamo Tretjo internacijonalo, mednarodno organizacijo posvečeno zanetenju industrijalne revolucije po vsem svetu. Obe te stranki sta zastareli.

Kruh sovjetskega režima je kmet, dočim je industrija neokusna pogača. Rusko denarno vrednost se je štabiliziralo s poljskimi pridelki. Industrija je odprla svoj žrelo ter požrla dobiček. Ta položaj je opisal Kamenev v govoru, katerega je imel 2. decembra pred moskovskim sovjetom. Najprvo je zagotovil svojim poslušalcem, da se Rusija v industrijalnem oziru dviga. Nato pa je rekel: —

"Vi veste, da so v preteklem letu kmetje kazali s prsti na naše industrije ter dejali: — 'Mi ne moremo kupovati vašega blaga za visoke cene, katere zahtevate.' (Visoke cene so bile posledica neuspešnosti in premajhne produkcije.)

V tem letu pa se je položaj izpremenil. Kljub razvoju, o katerem sem vam pripovedoval imamo pomanjkanje industrijalnih proizvodov. Kaj pomenja to? Naša tekstilna industrija se je podvojila. Če pa bi porazdelili njene proizvode po deželi, bi bilo opaziti velikansko pomanjkanje v vsaki provinci. Isto se vrši tudi v vseh drugih industrijah.

Kamenev je pojasnil, da je dobil kmet s štabilizacijo rubla resničen denar za svoje žito. Pozabil pa je dostaviti, da je dobival kmet za svojo žito papirnate ruble. Vlada je dobila žito za nizko ceno ter skušala prodati kmetu industrijalne proizvode za smešno visoke cene. Ko je bil rubel ustaljen, je imel kmet denar ter delal z dobičkom. Industrija pa ga ni imela ter delala z izgubo.

To je priznanje izjalovljenja. Industrijalna stranka ugotavlja, da ne more producirati za kmeta, ki je edini dobičkanosni producent v deželi. Če bi bila Rusija odvisna od svoje industrije, bi morala stradati. To priznava komunistična stranka indirektno.

Vse to smo navedli v dokaz, kako mogočni so postali kmetje v komunistični državi.

To je tudi vzrok sporov med komunističnimi voditelji. Ne vedo, kam naj se obrnejo. Če hočejo zadostiti kmeta, morajo oprostiti industrijo in privatno trgovino. To pa bi pomenjalo odstranjenje zadnjega sledu komunistične teorije.

Pojavil se je spor med Trockijem na eni strani ter Kamenevom in Zinovjevom na drugi. Ko je umrl Lenin, je umrl žnjim tudi orakel komunizma. Užival je tako slepo zaupanje, da je bil gotov splošne podpore, čeprav so bila njegova dejanja pogosto nasprotna. Novi voditelji pa ne morejo vzbuditi slepe vere kot jo je vzbujal Lenin.

To je vsebina tihe revolucije, ki bo v doglednem času preobrazila Rusijo.

NAJLEPŠA ZAVEST

za vsakega človeka je, ako ima za slabe čase in svojo starost kaj prihrankov. S trdno in dobro voljo si pa to lahko vsakdo omogoči, ako hrani in če tudi pomalem vlaga svoje prihranke v sigurni zavod, kjer mu "denar dela denar".

Taka prilika nudi se Vam pri nas, kjer sprejemamo vloge na —

"SPECIAL INTEREST ACCOUNT"

in jih obrestujemo po

4%

na leto.

Svojim rojakom smo tudi glede denarnih pošiljatev v staro domovino, kakor tudi glede potovanja radi na razpolago ter jim vsled naših dologletnih skušenj lahko ceno in dobro postrežemo.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street New York

Tajnosti habsburške vladarske hiše.

Sčasoma se bo polagoma vse izvedelo, kako so živeli in kaj so uganjali zadnji Hasburžani. Kako je snubil avstrijski prestolonaslednik na belgijskem dvoru.

Tajnosti rodbinskega življenja zadnjih Habsburžanov prodirajo vsak dan bolj v javnost. Franca Jožefa, nad katerim je do nedavno ležala gosta koprena nedostojnosti, vidimo sedaj po objavi habsburškega tajnega arhiva v čisto drugi luči. Zdaj čitamo v dunajskih in praških listih pismo grofa Choteka, očeta poznejše žene Fr. Ferdinanda d'Esta, katerega je mož pisal avstrijskemu cesarju Fr. Jožefu dne 8. marca 1880. iz Brusija o priliki zaroke med Rudolfom in Štefanijo.

Prestolonaslednik Rudolf se je odpeljal z Dunaja v Bruselj prve dni meseca marca 1880. S svojim spremstvom, je dospel na mesto že 4. marca in istega dne ob 6. uri zvečer je bil prvi sestanek med avstrijskim princem in belgijsko princesinjo. Bodoči ženin in nevesta sta se srečala na družinskem dineju, kjer je bil Rudolf deležen velike pozornosti in splošnih simpatij. Grof Chotek poroča cesarju na Dunaj, da je bilo avstrijsko odposlanstvo sprejeto na belgijskem dvoru s toliko prisrčnostjo kakor še nikoli poprej. Njega so posedli poleg Štefanije, da je bodočo Rudolfovo ženo lahko opazoval iz naj bližje bližine. Tako-le popisuje Chotek svoje vtise, ki jih je dobil ob tej priliki: Princesinja je zelo mlada ter se nahaja v bujnem razvoju, napravlja pa vtis cvetočega zdravja. Po vsem sodeč, se bo razvila kakor kraljica Marija Henrika; ima pa tudi mnogo skupnega s princesinjo Luizo, kateri je posebno podobna po glasu in načinu govorjenja. Njen nastop je dražesten, dostojanstven in duhovit. Govori nemško in francosko ter je genljiva, otroška in duhovita ter zelo taktna. Dasi je vladala pri južini nekakšna nervozna napetost, je bilo vendarle opaziti, da je navzočnost prestolonaslednika Rudolfa na princesinjo zelo dobro vplivala. Po južini sta šla kralj in kraljica v sinjo soob za avdijence. Kmalu nato sta se odstranila, a ostavila sta v sobi mladi par.

Pet do sedem minut po tem dogodku se je pojavil naenkrat prestolonaslednik Rudolf. Lica so mu rdela, na obrazu se mu je bralo veliko veselje. Princesinja Štefanija je odšla v drugo sobo. Čez par trenutkov se je kralj Leopold vrnil v prvi salon, segel mi je pod pazduho in mi rekel: "Pridite, dragi Chotek, mislim, da Vam ima gospoda povedati nekaj veselega." Ko sem vstopil, sem videl, da si princesinja nadvojvoda Rudolf v gumbnico šopek šmarnic, katerega je prej nosila na prsih princesinja Štefanija. Princesinja je bila vsa objokana, vendar pa vesela in kraljica Marija Henrika je stala poleg mladega para s solznimi očmi. Kralj in kraljica sta jedva utegnila govoriti, tako sta bila ganjena. Kralj Leopold pa, ki je bil ves bled je bil očividno presunjen po tem kar se je ravnokar zgodilo ter mi je stisnil roko z besedami: "Zelo sem srečen."

Potem so poklicali v sobo grofico in grofa Flanderskega. Kmalu je vstopil tudi prestolonaslednik Rudolf, prvič v svojem življenju držeč Štefanijo pod pazduho. Bil je lep genljiv trenutek. Odposlali smo telegram, ter se podali v veliki stekleni salon. Razpoloženje je bilo zelo nepresiljeno. Vse se je čutilo srečno in vse je bilo zadovoljno, da se je stvar tako iztekla in videti je bilo, da se belgijski narod zaveda važnosti zveze med obema vladarskima hišama. Zvečer smo večerali pri grofu Flanderskem, ki je imel ob tej priliki nagovor, v katerem je nazdravil nadvojvodi Rudolfu avstrijskem in Nj. visokosti Rudolfovi cesarski nevesti. Čašo je dvignil tudi kralj Leopold in njemu je odgovoril nadvojvoda Rudolf v lepi, pristni francoščini, s katero je dosegel občudovanje vseh navzočih.

Poročne svečanosti po tej zaroki so bile določene na pustno dobo l. 1881. Devet let pozneje, 30. januarja 1889. pa ni bilo prestolonaslednika Rudolfa več med živimi. Strel v Mayerlingu pri Dunaju mu je pretrgal nit življenja iz ljubezenskih razlogov do druge ženske, mlade baronice Večere, kateri je dal Rudolf vse prednosti pred svojim nesrečnim zakonom s Štefanijo.

Zanimivosti o jezikih.

Največ ljudi govori kitajščino in sicer skoraj petsto milijonov. Za kitajščino pride na vrsto angleščina, ki je med kulturnimi narodi najbolj razširjena.

Angleži pravijo, da je njihov jezik svetovni, ker ga med kulturnimi narodi največ govore. Da je temu res tako, dokazuje dejstvo, da je govorilo leta 1800. le 20 milijonov angleščino, leta 1890. že 111 milijonov in danes 170 milijonov. Več kot deset odstotkov ljudi na svetu ima angleščino za materinščino. Če gre tako dalje, bo leta 2000. govorila četrtina vsega prebivalstva na našem planetu angleščino.

Zaenkrat govori kitajščino veliko več ljudi kot angleščino. Danes ceni o prebivalstvo Kitajske na kakih 420 milijonov. Kitajščino bo pa treba najbrže v tekmi za prvenstvo na tem polju izločiti, ker je za evropske jezike pretežka.

Razen angleščine in kitajščine prihaja kot eden najbolj razširjenih jezikov ruščina v poštev. Prebivalstva Rusije je nad sto milijonov. Njihov jezik pa govori tudi mnogo milijonov Azijcev, tako da lahko rečemo, da govori okrog pol drug sto milijonov ljudi na svetu ruščino.

Pa tudi ta jezik je razmeroma zelo težak, in zato si bo težko priboriti svetovno prvenstvo. Prej je bila francoščina nesporni svetovni jezik, je pa zadnja ltea precej nazadovala v tem pogledu. Leta 1801 je bilo kakih 31 milijonov ljudi, ki so govorili francosko. Takrat jim je bila skoraj enaka Rusija in le za en milijon šibkejša Nemčija. Španščino je takrat govorilo okoli 26 in italijanščino 15 milijonov ljuda. Tekom 120 let se je število ljudi, ki imajo francoščino za materinščino, pomnožilo le za eno četrtino. Danes je kakih 70 milijonov Nemcev, 50 Špancev, 40 Francozov in 30 milijonov Italijanov.

Španščina je danes oni jezik, ki se poleg angleščine njhitrejše širi, ker je glavni jezik južnoameriških držav, čijih prebivalstvo se zelo hitro množi.

Boj s krokodilom na življenje in smrt.

Neki angleški misijonar je imel v Rhodesiji v Južni Afriki pred kratkim strahovit boj z velikim krokodilom. Ko je gazil skozi reko, ga je nenadoma pograbil za nogo velik krokodil. Dvakrat ga je potegnila zver pod vodo, pa se mu je posrečilo, da je prišel zopet na površje. Ko je tretjič potegnil krokodil misijonarja pod vodo, je priskočil domačinec na pomoč in udaril s kijem žival po očeh, da je končno izpustila svojo žrtev.

BLAZNIKOVIH PRATIK NIMAMO VEČ

Čitateljem in naročnikom naznanjamo, da nimamo več Blaznikovih Pratik v zalogi, zato naj jih nihče ne naroča. Namesto Pratike naročite Slovensko-Amerikanski Koledar za leto 1925, katerega imamo še par iztisov na razpolago.

Uprava "Glasa Naroda".

HARDINGOVA SESTRA SE JE POROČILA

Pred kratkim se je poročila sestra pokojnega predsednika Hardinga z Ralphom Lewisom. Poročno potovanje sta napravila na Bermudo.

Zmota Akima Kuzmića.

Akim Kuzmič, je štel trüpetdeset let od rojstva. Oče Kuzma Vasiljič mu je zapustil po smrti lepo posestvo, dvajset glav goveje živine in petindvajset konj, ovce pa so se redile in rodile v neskončnih sibirskih ravninah tako hitro, da Kuzimič sam ni prav vedel, koliko jih je. Pa še nekaj je zapustil Kuzmiču oče, kar je bilo več vredno kot vse krave, konji in ovce. Kuzmič je imel v zdravem telesu zdravo dušo. Kmetje so trdili, da ima Kuzmič "nekaj v glavi". Akin Kuzmič je bil oženjen, imel je pet otrok. Žena, Akulina Maksimovna, je bila iz števila onih žensk, ki res podpirajo tri ogle hiše. Delala je od jutra do večera. Tri ogle je podpirala žena, Kuzmič je držal četrtega, pa sta vladala v hiši red in zadovoljnost. Dve starejši hčeri Kuzmiča, Nataša in Katja, sta bili že omoženi, sin Andrej je služil pri vojakih, Marfa in Petja pa sta pomagala očetu in materi doma.

Prvi oblak, ki se je pokazal na obzorju mirnega življenja Kuzmiča in njegove družine, je bila vest, da je sin Andrej ubit v Galiciji. Ta vest se je priplazila v hišo kot škrat, zalezla je na mizo, sedela je za pečjo, gledala je z oken, povsod je bila. Akulina Maksimovna, Marfa in Petja so plakali venomer. Kuzmič je povesil glavo, šel je iz hiše, hodil po vrtu, na polje je je šel, pa se je vračal v hišo, kjer se mu je režal škrat iz vseh oglov v obraz. Dolgo je hodil Kuzmič s povešeno glavo, dolgo so plakali Akulina Maksimovna, Marfa in Petja, dolgo je sedel v hiši škrat, pa je prišel čas, in spodil ga je najprej v vežo, potem na vrt, potem na polje, nazadnje v gozd in ni se vrnil več. Samo Kuzmič je še vedno hodil s povešeno glavo.

Zopet sta zavladala v hiši mir in zadovoljnost in vladala sta do tistega dne, ko je vrgel plamen, ki je objel Petrograd in Moskvo, iskro tudi v mirno sibirsko vas. Dolgo je ta iskra tlela v vasi, švigala je od hiše do hoiše, pa je rodila požar, ki je požrl mir v hiši Kuzmiča. To je bilo takrat, ko se je dvigal Wrangel s svojo armado proti srcu Rusije, ko se je majal steber sovjetske vlade. Prišel je v vas agitator, zbral je pred hišo Kuzmiča kmete, pa jim je govoril:

"Sibirski kmetje, nastala je odločilna ura! Buržoazija je zbrala na jugu naše velike kmečko-delavske republike svoje poslednje moči, naperila je bajonete na prsa onih, ki so stokali stoletja pod kozačjim bičem, svoboda, ki smo si jo priborili s potoki krvi, je v nevarnosti. Vampir je stegnil svojo krvavo roko, da iztrga iz vaših rok to dragoceno svobodo, da vas oklene zopet s sužnjimi okovi. Sibirski kmetje! Če je je vam draga svoboda, če je vam mila vaša mlada republika, če nočete, da bosta nad vami gospodarili zopet carski žandar in birič, da vam vzamejo zemljo zopet pomeščiki, primite v svoje žuljave roke orožje, da uničimo poslednjo moč buržoazije!"

Še dolgo je govoril agitator. Besede so rezale mirna kmečka srca, palile so misli in padale so med kmete kot koščki razpaljenega železa. Ko bo premagana poslednja moč buržoaziji, bosta zavlada mir in sreča po vsi Rusiji. Vsa zemlja bo vaša, država bo dala kmetu vse zastonj, zahtevala ne bo nobenih davkov, ne bo več vojske. To in še mnogo je obetal agitator kmetom. Kuzmič je poslušal, v glavi mu je šumelo, kri je postajala v žilah nemirna, sam ni prav vedel, kaj se godi z njim. Ko je končal agitator svoj govor, je stopil Kuzmič bliže, pa je dejal:

"Če je tako, pa grem tudi jaz. Star sem, pa še čutim silo v sebi. Če me zadene, me ne bo škoda, vsaj Petja ne bo več vedel, kaj je vojna".

Kuzmič je postal partizan. Žena, Mara in Petja so plakali, prosili Kuzmiča, naj ostane doma, naj se ne spušča v nevarnost, pa vse ni nič pomagalo.

"Kar sem rekel, sem rekel", je odgovarjal Kuzmič. In odšel je na bojišče. Tam, kjer je bila največja nevarnost, je bil Kuzmič, borii se je kot se bori le človek, ki je prepričan, da se bori za sveto stvar. Boril se je od prvega do zadnjega dne, dvakrat je bil ranjen, pa se je znova vračal na bojišče. Nazadnje je bila kupljena zmaga s potoki krvi. Kuzmič je dobil vse potrebno za pot, pa se napotil domov, da uživa na stara leta svobodo, za kojo je prelil kri. Vozil se je do Urala, šel je peš čez Ural, vse je šlo po sreči. V Sibiriji je stopil na vlak, vozil se je dve postaji: na tretji je prišel komisar, zahteval je od Kuzmiča vozni list. Kakšen vozni list! Bil sem na bojišču tri mesece, do zadnjega sem se boril, zdaj pa še domov ne bi smel?"

Kuzmič je govoril, jezil se je, prosil, pa vse zastonj. Vlak je odšel, Kumiča so posadili v ječo. Tri dni je sedel Kuzmič v ječi, trikrat je bil zaslišan, stokrat je premislil, kaj naj to pomeni, pa ni vedel. Sam ni verjel svojim ušesom, ko se je preiskovalni sodnik zadrl vanj, ko ga je ozmerjal kot še ni zmerjal Kuzmiča nihče. Četrti dan je spremil Kluzmiča rdečearmejec z bajonetom na vlak. Trikrat so ga peljali z bajonetom s postaje v ječo in zopet nazaj, devetkrat ga je zmerjal preiskovalni sodnik, Kuzmič je povesil glavo in se zamislil. V Novo-Nikolajevsku sva se srečala v ječi. Kuzmič je sedel na tleh, z žuljavo roko si je podprl glavo, ki je bila polna težkih mili. Bil je bos, raztrgan, lačen in ni rad govoril. Povedal mi je, kje je bil, kako in zakaj je prišel v ječo in dostavil je:

"Ne vem, zdi pa se mi da stoji zdaj svoboda na glavi".

Petkrat so ga še peljali s postaje v ječo, iz ječe na postajo, šestič ga je spremil rdečearmejec z bajonetom od postaje do domače vasi. Sosedje so začudeno gledali Kuzmiča, kimali so z glavami in niso verjeli svojim očem.

"Jezus, Marija, kaj si pa naredil, Akim!" je vzkliknila prestrašena Akulina Maksimovna, in solze so orosile njen obraz. Plakala je Marfa, Kuzmič je uprl pogled v tla in molčal. Prišel je vaški starosta, rdečearmejec mu je izročil pismo in odšel.

"Kaj za tole so te vodili z bajonetom, to si zaslužil s svojo krvjo, Akim!" je spregovoril začudeno starosta, ko je odprl pismo. Bilo je napisano, da se vrača Akim Semjonov kot potepuh, ki se klati brez voznega lista po železnici v svojo občino. Starosta je odšel. Akim je pogledal ženo, pogledal hči, iz oči mu je gledal nemir.

"Kje je Petja?"

"Služi že dva meseca pri vojakih. Ti si prelival kri za svobodo, zdaj jo pai maš, to svojo svobodo! Sina so vzeli k vojakom, pustili so nam dva konja in tri krazdaj jo pa imaš, to svojo svoboda. Žito so nam pobrali, kokoši pobrali, jajca pobrali, vse so pobrali. Konji komaj še hodijo. Sleheren dan vozi Marfa zdaj komisarja, zdaj agitatorja, zdaj štruktorja, ali kako jim tam pravijo vsem tem škricem, ki so narastli — nečista sila jih poberi — kot gobe po dežju. Tebe pa so pripeljali kot razbojnika bosega in raztrganega, pa še z bajonetom. Sramota, oj sramota! Zdaj pa sedi na svoji svobodi, ki ti je bila ljubša kot dom!"

Akulina Maksimovna je utihnila. Solze so jo dušile. Kuzmič je sedel za mizo, podpiral je glavo s koščeno roko in molčal. Le stisnjene pesti so govorile, da je v srcu Kuzmiča vihar.

NAPAČNEGA MOŽA JE OBDOLŽILA

Mlada deklica je prisegla, da je postaren trgovec oče njenega otroka, pa je bila zastran krive prisege obsojena na 6 mesecev ječe.

Pred berlinskim sodiščem se je te dni odigravala zanimiva obravnava. Na zatožni klopi sta sedela dva mlada človeka, moški in ženska. Šlo je za alimente. Ona je bila 19 let stara Šarlota Henning, ki je kot šestnajstletno dekle moralo dati šoli slovo ker ji je umrla mati. Dobila je službo na nekem lepem posestvu, kamor jo je vzel k svoji družini neki Schneider. Šarlota je bila lepa, dobro razvita, skratka mikavna za mladega, še bolj pa za nekoliko ostarelega moža, ki se ne more krotiti v izvestnih trenutkih. Na Schneiderjevem posestvu je živel istočasno tudi 20 letni komi Rudolf Manger.

Schneider je bil oženjen in je imel več otrok. Vendar ga to ni ovi ralo, da ne bi tu in tam vrgel očesa po stasiti Šarloti, ki je osvajala moške poglede že samo s svojo zunanjostjo. Končno se je našla ugodna prilika Schneiderjeva žena je odšla na štirinajst dni na počitnice in v tem času si je mož dovolil z dekletom prvoredan užitek, katerega posledice niso izostale. Takoj ko se je Šarlota začutila nosečo, je to povedala neki svoji teti. Ta se je podala k Schneiderju, mu predočila položaj in zahtevala alimente za dete, ki je šele imelo priti na svet. Toda Schneider je žensko odbil. Nastal je javen škandal, kakršnih v vsakdanjem življenju ne manjka, in Schneider se je čutil tako užaljenega, da je Šarloto odpustil iz službe ter jo poslal domov, češ, da izsiljuje denar od njega, ko vendar ve, da je imela poleg njega še nekega drugega . . .

Schnider je tožil. Dekle, ki je postalo medtem nezakonska mati, se je pred sodiščem izgovarjalo, da je otrok Schneiderjev, slednji pa je metal krivdo na Mangerja, o katerem je trdil, da je bil ponovno zasačen pri dekletu. Kot dokaz za to svojo trditev je navajal dejstvo, da je nekoč zalotil Mangerja pri Šarloti zjutraj v postelji spečega.

Manger je zadevo pojasnil na ta način, da je bilo Šarloti na kmetih dolgčas in da ji je bila potrebna družba. Zato sta si včasih kaj čitala iz knjig. O kakšnem tesnejšem medsebojnem razmerju pa ni hotela priznati nič ne Šarlota, ne Manger.

Sodišče je zapriseglo Schneiderja, ki ni tajil svojih odnošajev napram dekletu, toda je povdarjal svoje olajšalne okoliščine, ki so bile za sodni dvor bolj prepričevalne kakor Šarlotine trditve. In posledica tega je bila, da je bila Šarlota obsojena na šest mesecev pogojne ječe, Mangerju pa so sodniki kazen izpregledali.

ŽIVLJENJE V PODZEMSKIH JAMAH.

Ko hodimo po zemlji, ne vidimo tega, kar se godi okrog nas, kaj še, da bi mislili na vse to, kar je pod nami, pod zemljsko skorjo. In vendar je tam toliko čudovitega, toliko nepojmljivega.

Vprašamo se, kaj je v jamah, v tej večni temi Ko vstopimo z baklio ali acetilenko v roki, opazimo takoj v predjami frfujoče, preplašene golobe — jamarje, dvigne se mogoče sova, zakroži netopir ali pa smukne kaka miška. To pa ni ono, kar mi hočemo; je sicer tudi to zanimivo, da si ogledamo, kje prebivajo ti stanovalci, kako se hranijo itd. Nas pa zanima življenje tistih, ki niso le dnevni ali nočni gostje ali stanovalci jam; nas zanima jo ona bitja, fauna in flora, ki sta za večno obsojeni v temo. S svetilko v roki se pomikamo, počasi lezemo skozi ožine in razpoke. Od daleč se čuje šumenje podzemnih potokov, ki se izlivajo v podzemna jezera.

Kar vstopimo v ogromno dvorano, polno bajnih stebrov in raznih drugih figur; z visokega stropa kaplje neprenehoma voda, nasičena z razstopljenim vapnencem. To je stvarnik teh divnih prirodnih slik. Po skalah rastejo razne gljive. V večni temi in večnem hladu, pa vendar se razvijajo. Obsvetimo visoko steno; v steni so razpoke in že opazimo, kako bega nekaj po razsvetljeni ploskvi. Vjamemo to stvarco in si jo ogledamo. Krasen hrošč travec, neprimerno lepši in elegantnejši, nego oni ki letajo ali plezajo po zemlji. Položimo ga v steklenico. Dvignemo kamen in tu di tukaj mrgoli, hroščev, stenic, veščic, kobilic, ličink, nebroj najrazličnejšega mrčeja. Na drugi stem pajek; kaj dela tu, od kod dobiva hrano? Razne mušice so tu; čemu neki so jim krila?

Ko tako stikamo po jami, naletimo še na razne polže in druge meh kužce; tudi te shranimo. V duplini v vodi plavajo vodni hrošči, razne ličinke in jamske ribice. Ko smo vse to nabrali, se dobro založeni za zelo zanimiv študij vrnemo iz globoke jame. Nekaj časa močno blesti dnevna luč, nemo z natančnejšim opazovanjem zaloge. Vse, kakor zunaj, z malimi izjemami, toda ko ogledujemo natančneje pod mikroskopom, opazimo, da velik del jamskih prebivalcev nima oči, pač pa dolge, fine tipalnice. Zakaj vse to? Razumljivo je, da nimajo oči, ker jih ne rabijo v večni temi, rabijo pa tipalnice, da se lahko z njihovo pomočjo v temi orientirajo in hranijo. Čudno je pa zopet, da imajo druga bitja večne teme oči. Večina teh bitij je siva ali namazano - rjavkasta, nekaj pa je skoraj prozornih, brez barvenih, krvnih telese, kar je brškone posledica večne teme. Nastane novo vprašanje, je-li namreč slepota podedljiva? Po mnenju nekaterih naravoslovcev je, drugi zopet pravijo, da ne. Kako so vsa ta bitja prišla v podzemne jame? Kaj je starejše, bitja ali jame Gotovo bitja! Ali so bila ta bitja že prej brez oči in so zato šla v jame? Posebno zanimivo pa je to, da se je v nekaterih podzemnih prostorninah, kjer so pred leti kopali železno rudo, našlo jamske hrošče brez oči in sicer ravno take, kakršne so našli v drugih prastarih jamah. Odkod neki so prišli? V jamah dobimo vse polno živih bitij, ki so za večno obsojena v temo, se pa vendar, kakor razvidno po njihovem razvoju in kretnjah, dobro počutijo. Glede oblike se ne razlikujejo mnogo ali pa nič od naših znancev na zemlji.

Hitra izpremememba.

Beograjski šofer je pred sodnim zaslišanjem izjavil, da ni šofer, pač pa šoferka. Odkritje je povzročilo splošno senzacijo. V ženskem oddelku.

17. dec. je bil na beograjsko policijo pripeljan zastaven mladenič, star približno 20 let, in oblečen v usnjat suknjič, kakršnega običajno nosijo šoferji. Mladenič je bil obtožen, da je ukradel gumijasti avtomobilni obroč. Še predno pa je službujoči uradnik pričel z zaslševanjem, je šofer izjavil:

"Prosim, da vzamete na znanje, da nisem moški, temveč dekle. Policijski uradnik je presenečen obstal, nato pa je ukazal, da šoferja preiščejo, in se je ugotovilo, da je mladenič res devojka. "On" je rojena Črnogorka, po imenu Darinka Piletič in precej ekscentrične narave. Že v svoji mladosti je najrajše opravljala moška dela, ženskih del pa jo je bilo naravnost strah. In ko je dorasla, je, preoblečena kot moški, vstopila v službo pri nekem mehaniku ter se izučila za šoferja. Nazadnje je bila šofer v prometnem ministrstvu.

Naravno, da je to odkritje povzročilo splošno senzacijo. Ker pa je bilo že pozno, je uradnik ukazal ječarju, da ženskega šoferja vtakne v ženski oddelek jetnišnice. Ječar, ki je menil, da se je uradnik zmotil, je 'njega" zaprl v moški oddelek. Nekaj časa za tem pa se je ječar skesal, ker ni ubogal uradnika, in odšel je, da bi šoferja iz ženskih zaporov prepeljal v moški oddelek. Naletel pa je na nepričakovan odpor. "Gostje" v zaporih so se energično uprli temu, da bi ječar "prijaznega mladeniča", kakor so ga imenovali, odvedel. Lopovi so namreč že zaznali, da je šofer pravzaprav šoferka . . . Po hudem boju je ječar svojega varovanca odvedel v ženski oddelek.

Sedaj je bil šele ogenj v strehi. Podjetne ženskinje so se takoj zaljubile v ljubkega mladeniča in vsaka ga je skušala potegniti k sebi. Nekaj Amaconk si je tudi skočilo v lase. Ko pa se je končno ugotovilo, da je šofer pravzaprav ženska, so razjarjene ženske planile na ubogo Darinko in je obdelovale z združenimi močmi. Iz obupnega položaja jo je rešil šele ječar, ki jo je odvedel v pisarno in jo tam zaprl.

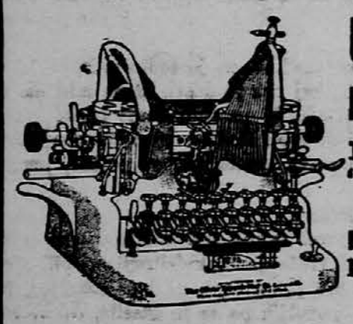

Posebna ponudba našim čitateljem!

Prenovljeni pisalni stroj "OLIVER" **$20.00**

S strešico za slovenske črke, č, š, ž — **$25.00**

'OLIVER' PISALNI STROJI SO ZNANI NAJBOLJ TRPEŽNI.

Pisati na pisalni stroj ni nikaka umetnost. Takoj lahko vsak pilé. Hitrost pisanja dobite z vajo.

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

82 Cortlandt Street New York, N. Y.

MARGARETA

ROMAN. — Spisal H. Rider Haggard.

Za "Glas Naroda" priredil G. P.

64 (Nadaljevanje.)

Bilo je ponoči in sedel je v tajni sobi neke pekarne v Sevilli. Navzoči so bili razven njega pater Henriques, tajnik svete inkvizicije, preoblečen v civilista, Inez, trgovec Bernandez in stari Žid Izrael iz Granade.

— Privedla sem ga semkaj, a ne vprašujte na kak način, — je rekla Inez ter pokazala na Henriquesa. — Riskanten posel in kaj zaleže sedaj.

— Prav nič, — je odvrnil pater hladno, — razven, da sem za deset zlatnikov bogatejši.

— Tisoč dublonov, če pobegne naš prijatelj varen in zdrav, — se je oglasil stari Žid Izrael. — Sveta nebesa, pomislite, tisoč dublonov.

Oči tajnika inkvizicije so poželjivo blestele.

— Dobro bi mi prišli, — je odvrnil, — in pekel lahko ostane brez enega umazanega Žida za nadaljnih deset let, a jaz ne vidim nobene poti. Zdi pa se mi, da se mu boste vi vsi pridružili. Velik zločin je lotiti se služabnika svetega urada.

Bernandez je prebledel in stari Žid si je pričel grizti nohte. Inez pa je potrepala duhovnika po rami.

— Ali nas hočete izdati? — je vrašala z nežnim glasom. — Glejte, prijatelj, jaz se spoznam na strupe ter vam prisegam, da boste umrli v teku enega tedna, če bi poskusili kaj takega. Nikdar bi ne vedeli odkod je prišel strup. Tudi vas lahko očaram, kajti nisem zaman živela dvanajst let med Marokanci. Vaša glava bo pričela otekati in telo se bo sušilo. Pričeli boste preklinjati Boga, ne da bi vedeli za to in končali bi na grmadi.

— Očarati mene — je rekel Henriques ter se stresel. — To ste že storili, kajti drugače bi ne prišel sem.

— Torej če nočete biti v nekem drugem kraju pred svojim časom, — je nadaljevala Inez, ki ga je še vedno trepala po rami, — razmišljajte ter najdite pot, ki bo vredna služanika svetega urada.

— Tisoč dublonov, tisoč dublonov, — je krakal stari Izrael, — a če vam ne posreči, ta mesec ali prihodnji, to leto ali drugo, — smrt, tako počasna in kruta kot jo moremo napraviti. Na Španskem sta dve inkviziciji, sveti oče. Ena teh pa opravlja svoj posel v temi in vaše ime je v njenih zapiskih. Henriques je bil zelo preplašen in prav lahko je bil, ko je toliko parov oči zrlo vanj.

— Ni se vam treba bati, — je rekel. — Poznam peklensko silo vaše lige. Če ubijem jaz vas vse, me bo sto drugih, katerih nisem nikdar videl ali slišal o njih, preganjalo do smrti, ker sem vzel vaš hudičevi denar.

— Veseli me, da konečno spoznavate, dragi prijatelj, — je rekla Inez s svojim mehkim, porogljivim glasom. Stala je za menihom kot zli genij ter ga zopet potrepala po rami, a v tem slučaju z bodalcem. — Sedaj pa le hitro na dan z načrtom. Pozno je in vsi svetniljudje bi morali biti že v postelji.

— Nimam načrta. Izzivljam vas, — je rekel menih jezno.

— Dobro, prijatelj, zelo dobro. Potem vam rečem lahko noč ali pravzaprav z Bogom, kajti ne vrjamem, da bi vas še kedaj videla na svetu.

— Kam pa greste? — je vprašal v skrbeh.

— O, v palačo, da se sestanem z markijem de Morella ter nekim njegovim prijateljem ali pravzaprav sorodnikom. Dobila sem ponudbo oproščenja za moj del v oni poroki, če lahko dokažem, da je neki ničvredni, podli duhovnik vedel, da izvršuje sleparijo. Dobro, to lahko dokažem — mogoče se spominjate, da ste mi pisali pismo — in če to storim, kaj se bo zgodilo takemu duhovniku, ki sn je nakopal srd španskega granda ter njegovega visokega sorodnika?

— Jaz sem uradnik svete inkvizicije. Nikdo si ne drzne dotakniti se mene, — je rekel menih.

— Mislim, da jih je par, ki bi to riskirali. Naprimer — kralj.

Oče Henriques je omahnil nazaj v svojem stolu. Sedaj je razumel, koga je mislila Inez pod plemenitim sorodnikom Morelle in je razumel tudi, da je bil vjet v past.

— V nedeljo zjutraj, — je pričel šepetati, — bo stvorjen sprevod ter se bo pomikal po ulicah mesta do gledišča, kjer bo pridiga. Od tam bodo odšli proti Quemaderu oni, ki so določeni za grmado. Krog osmih pride sprevod na pomol, a le za malo časa in tam je le malo gledalcev, kajti pogled na sprevod je slab in prostor tudi ni zastražen. Če bi čakalo tam ducat odličnih mož, preoblečenih v kmete, s čolnom pri roki, potem . . .

Peter, kil je skrbno zasledoval vse to, se je tedaj prvikrat oglasil ter rekel:

— Kako bi vedeli, gospod, v takem slučaju oni možje, katera je žrtev, ki jo iščejo?

— Krivoverec John Castell, — je odgovoril, — bo sedel na oslu, oblečen v ovčji kožuh, na katerem bo naslikanih polno hudičev in njegova lastna goreča glava. Le on bo imel vrv krog vratu in po tem ga boste lahko spoznali.

— Zakaj bo sedel na oslu? — vprašal Peter srdito. — Ker ste ga mučili tako, da ne more hoditi?

— Ne, ne, — je rekel menih, ki se je ustrašil srditega pogleda Petra. — Nikdar ni bil zaslišan in še manj mučen. To vam prisegam, gospod vitez. Zakaj bi ga mučili, ko se vendar javno priznava Židom?

— Ublažite svoje besede, prijatelj, — se je oglasila Inez, ki ga je zopet potrepala po rami. — Tukaj nas je dosti, ki ne mislimo tako slabo o Židih kot v vaši sveti hiši, ki pa tudi znajo rabiti mučilna orodja, pripravljena v sosednji sobi. Bodite dvorljivi, moj učeni gospod, ker bo drugače vaša postava zrasla za par palcev, predno boste zapustili to hišo.

— Nadaljujte, — je rekel Peter.

— Razventega, — je nadaljeval tajnik inkvizicije, — so prišla povelja, da se ne sme uporabiti mučenja. Inkvizitorji so bili sicer mnenja, naj se to stori, ker so bili prepričani, da ima sokrivce, kojih imena bi tempotom izdal. V poveljih pa se je glasilo, da ne more imeti nikakih sokrivcev, ker je tako dolgo živel v Angliji ter prišel šele pred kratkim na Špansko. Raditega je zdrav, zdrav kot riba. Še nikdar preje ni šel noben trdovraten Žid tako zdrav na grmado.

— Dobro za vas, če ne lažete, — je odvrnil Peter. — Nadaljujte.

— Ničesar več nimam povedati razven to, da bom šel v bližini njega z dvema stražnikoma in seveda, če nam bi bil iztrgan ter bi ne bilo na mestu nikakih čolnov za zasledovanje, bi ne mogli ničesar, kaj ne? Mi duhovniki smo možje miru ter bi pobegnili ob pogledu na kruto nasilje.

(Dalje prihodnjič.)

Mesto žene -- pest.

Tržaška "Guardia medica", kakor se imenuje rešilna postaja v ulici Sv. Frančiška Ašiškega, je zelo hvalevredna ustanova. Tisoči in tisoči ponesrečencev so našli pri njej pomoči, in število samomorilnih kandidatov, ki jim je zdravnik rešilne postaje izpral želodce ter jih tako rešil za nove ljubavne nezgode, se ne da pregledati. "Guardia medica" je res hvalevredna ustanova, ali ima pa neko slabo stran: poleg zdravnika je tamkaj tudi možakar, ki zabeležuje slučaje in lahko si je misliti, da imajo tega možaka prav posebno radi reporterji tržaških listov. Kar pa vedo reporterji, pa ve ves svet, nakar pač ni pomislil gospod Emilio, ko je šel iskat pomoči na "Guardia medica."

Prišlo pa je tako-le:

Gospod Emilio je pošten zasebni uradnik, ki stanuje v ulici Milano in je čez dan precej vprežen v svoji službi. Zvečer, zlasti pa še sedmi dan, ki ga je sam Bog določil za počitek, si pa gospod Emilio prav rad privošči nekoliko počitka in razvedrila. Nekoliko v kavarno, potem na izprehod, pa nekoliko v gostilno in tako mine večer. Nekega nedeljskega večera pa je bilo že precej zgodaj, ko je gosp. Emilio romal domov in njegovo stanje je bilo tako padavo, da ga je na vogalu kavarne "Roma" v Carducijevi ulici vrtinec burje neusmiljeno položil na tla. Ne glede na klobuk, ki je šel rakom žvižgat, je gospod Emilio, ko se je, oprijemajoč se za kandelaber, spravil pokoncu, moral ugotoviti, da mu s čela doli leze nekaj toplega. Tedaj se je domislil "Guardie medice", obenem pa še nekoga drugega: svojeje mlade, plavolase ženice, ki ga je zastonj čakala ves večer doma, da bi jo popeljal v gledališče ali pa vsaj v kino. Pa je krenil v ulico Sv. Frančiška.

Kako je bilo tisto noč v stanovanju gospoda Emilija, o tem molči tržaška kronika. Toda naslednje jutro se je razvil med zakoncema razgovor, ki pa je bil precej enostranski. Govorila je večinoma mlada ženica, gospod soprog pa je poslušal. Zaključek je bil tak, da je gospod Emilio, ko je šel opoldne iz urada, stopil v trgovino s svilenino in kupil lep svilen ogrtač, ki je sicer kolikortoliko potolažil uža ljeno ženico, vendar pa ne popolnoma.

Minilo je teden dni, štirinajst dni. Gospod Emilio je zvečer ostajal doma in opazil, da so sicer izginili oblački z ženinega čela, da pa je začela nekam vdihovati in čim dalje, tem bolj pogostoma. Nekega večera pa mu je rekla po večerji:

— Nina v prvem nadstropju me je povabila, naj pridem za kako urico k njej. Je tudi sama, kakor jaz ubožica.

Gospodu Emiliju ni bilo nič kaj všeč to, ali ugovarjati se ni upal. V ostalem pa tudi že štirinajst dni ni bil v krogu svojih prijateljev in je tako našel priliko, da se povrne mednje. Ko je prišel domov ves premrl od mraza, je bila ženica že v postelji in je spala, ali se pa vsaj delala, kakor bi spala. Vlegel se je tudi on in zaspal.

Odtedaj je ženica vsak večer po večerji hodila tolažiti ubožico Nino, ki je bila tako sama, kakor ona in gospod Emilio je hodil vsak večer v družbo svojih prijateljev, ali pa tudi samo na izprehod, vse tam doli do Barkovelj. Sam, sameat, ko se je spomnil svoje ženice in njene prijateljice Nine, ubožice, same.

Prošle nedelje se je vrnil gospod Emilio domov, ko še ni bilo polnoči. Stanovanje je bilo temno in ženičina postelja je bila še prazna. Ženica je pač bila še vedno pri svoji prijateljici Nini.

Gospod Emilio je čakal četrt ure, celo uro. Ker pa ženice le še ni bilo, se je končno odločil, da jo gre klicat v prvo nadstropje.

Pozvoni. Nič se ne zgane. Zvoni zopet in zopet, a vse tiho. Tedaj pograbi za gumb in zvoni, kakor bi šlo za prebuditev mrtvih. Vendar je izdalo. Zaslišijo se težki koraki:

— Kdo je?

— Jaz!

— Kakšen jaz?

— No jaz, mož svoje žene!

— Pa pojdite iskat svojo ženo domov!

— Ali moja žena je tu pri vas! Saj vendar veste!

Tedaj pa so se odprla vrata in v polutemi se je pojavil visok, krepak moški:

— Vem samo, da se opolnoči ne dela hrup pri ljudeh, ki hočejo spati, in če vi mislite drugače, vas spravim takoj na pravo pot!

Pa so začele po ubogem gospodu Emiliju padati pesti, da je bilo joj in prejoj. Šele ko je prosil oproščenja, je oni prenehal, se umaknil v stanovanje in zadrlesknil vrata za seboj.

Gospodu Emiliju se je nočno vrtelo v glavi in le komaj je našel po stopnicah navzdol do hišnih vrat, od tam pa v ulico Sv. Frančiška, na "Guardio medico", kjer so go že poznali, še od zadnjič. Zdravnik v dolgi beli flajdi ga je obvezal in ga potolažil, da bo v osmih dneh zopet zdrav. Pristopil pa je k njemu tudi možakar s svinčnikom in vprašal, kako je prišlo do te nezgode. Tedaj je gospod Emilio odprl zatvornice svojega srca in govoril, govoril . . .

— Kaj hočete, — ga je potolažil oni. — Življenje je pač tako, polno bridkosti, težav in prevar!

Gospod Emilio je krenil domov, nepotolažen, v svojo prazno zakonsko spalnico. Naslednji dan pa je stopil k odvetniku, ki naj mu s pomočjo primernih paragrafov preskrbi mazilo proti — rogovom.

Slovensko Amer. Koledar za leto 1925

smo že skoro razprodali. V kratkem času smo ga prodali več tisoč. Kdor ga hoče imeti, naj ga takoj naroči, ker ga je le še par sto izvodov zalogi. Cena s poštnino vred

40 CENTOV.

Oni naši zastopniki, ki še niso naročili **koledarjev,** naj se požurijo, da ne bo prepozno.

SLOVENIC PUBLISHING CO.,
82 Cortlandt St., N. Y. C.

ROLE za PIANO

SLOV. IN HRVATSKE
dobite edino pri:
NAVINŠEK-POTOKAR
331 Greeve St., Conemaugh, Pa.
PIŠITE PO CENIK.

Prav vsakdo—

kdor kaj išče; kdor kaj ponuja; kdor kaj kupuje; kdor kaj prodaja; prav vsakdo priznava, da imajo čudovit uspeh —

MALI OGLASI

v "Glas Naroda"

Angleška nasilstva v Indiji.

Indijski voditelji so pozvali mednarodno konferenco v Ženevi, koje namen je omejiti uporabo opija. Prošnja, naj delegatje nastopijo proti Angležem, ki direktno zastrupljajo indijsko prebivalstvo.

Ghandi, Rabindranath-Tagore in 700 drugih indijskih voditeljev je poslalo na mednarodno konferenco proti opiju, ki se vrši v Ženevi pod avspicijami društva narodov, peticijo, v kateri naglašajo, da vidijo v naraščajočem nagibanju k narkotičnim strupom smrtno nevarnost za posameznega človeka kakor tudi za vse človeštvo. Samo sodelovanje vseh narodov lahko uspešno odpravi to opasnost. Prosijo konfrenco, da bi napravila sklepa v svrho, da se popolnoma iztrebijo rastline, iz katerih se delajo strupi, izvzemši za znanstvene in medicinske namene.

Vseindijski kongres je v juliju l. 1924 sklenil resolucijo, v kateri žigosa politiko angleško-indijske vlade, ki stoji v direktnem nasprotju z zdravim razvojem prebivalstva v Indiji. Angleška vlada se namreč zavzema za gojenje opija in pravi, da je produkcija neobhodna za medicinske potrebe v Indiji. V letih 1921. do 1922. je dobila vlada iz monopola na opij dohodkov okoli 19 milijonov Istr. Indija ima največjo produkcijo opija, več kot polovico vsesvetovne produkcije. Okoli 7000 trgovin ima koncesijo za prodajanje opija in moški, ženske in otroci lahko dobivajo v teh trgovinah po 360 do 540 grama opija brez vsakega predpisa. Tekom zadnjih šest let je prodala vlada v Indiji prebivalstvu 4786 ton opija. Razven tega izvaža vsako leto na tisoče ton v inozemstvo, katero se temu prebivalstvu ne more ni ne sme odtegniti, ker mu služi pri najraznovrstnejših slučajih bolezni.

Voditelji indijskega ljudstva so seveda drugačnega mnenja in se obračajo odločno proti politiki angleške vlade, ki hoče pospeševati konsum opija na neomejen način. Vladi je samo do dohodkov, niso ji pa mar zdravstveni odnošaji indijskega prebivalstva. Voditelji indijskega ljudstva tudi naglašajo v svojih izjavah, da Indija nima svoje samouprave in da zato angleška vlada zastopa Indijo pri društvu narodov na goljufiv način.

Jasen je namen angleške politike v Indiji, ki hoče podjarmiti si docela Indijo in njuno prebivalstvo, ker ne gre tako lepo gladko tudi z zastrupljevanjem ljudstva potom vsiljenega konsuma opija.

CARPENTER

za stavljene hiš, dobro iskušen v obrtu in zmožen dela po načrtih, naj se zglasi za trajno delo, pri *FRANK SCURICH,* Bridgeville, Penna. 1:12,15.

Kretanje parnikov - Shipping News

14. januarja:
France, Havre.

15. januarja:
Mongolia, Hamburg.

17. januarja:
Mauretania, Cherbourg; Pres. Roosevelt, Cherbourg, Bremen: Veendam, Boulogne, Rotterdam; Lapland, Cherbourg.

20. januarja:
Stuttgart, Cherbourg, Bremen; Pittsburgh, Cherbourg in Hamburg.

22. januarja:
Cleveland, Boulogne in Hamburg.

24. januarja:
La Savoie, Havre; Conte Verde, Genevo.

28. januarja:
Paris, Havre; Orduna, Hamburg; Pres. Harding, Cherbourg in Bremen

29. januarja:
Minnekahda, Cherbourg in Hamburg

31. januarja:
Majestic, Cherbourg; Ausonia, Cherbourg.

3. februarja:
President Wilson, Trst; Muenchen, Cherbourg in Bremen; Colombo, Genova.

4. februarja:
France, Havre.

5. februarja:
Albert Ballin, Boulogne in Hamburg.

10. februarja:
Arabic, Cherbourg in Hamburg.

14. februarja:
Olympic, Cherbourg; George Washington, Cherbourg in Bremen; Duillo, Genova.

17. februarja:
Ohio, Hamburg; Deutschland, Hamburg.

18. februarja:
De Grasse, Havre.

19. februarja:
Mongolia, Cherbourg in Hamburg.

21. februarja:
Aquitania, Cherbourg; Pittsburgh, Cherbourg in Hamburg; Veendam, Rotterdam; President Roosevelt, Cherbourg.

24. februarja:
Martha Washington, Trst; Stuttgart, Cherbourg in Bremen.

25. februarja:
La Savoie, Havre.

28. februarja:
Leviathan, Cherbourg; France, Havre; Berengaria, Cherbourg.

RODBINSKA TRAGEDIJA V CELOVCU.

Te dni se je zgodila na Beljaški cesti št. 57 v Celovcu krvava rodbinska tragedija. Upokojni poštni poduradnik in hišni posesonik M. Velikonja je imel v imenovani hiši s svojo ženo trgovino z mešanim blagom. Zakonska dvojica pri kateri se je nahajala tudi soprogina sestra Angela, je bila neposredno pred ločitvijo zakona. Obojestranska tozadevna tožba je bila vložena namreč že pred tremi meseci.

V torek, okoli devetih zvečer, se je med vsemi tremi razvil v kuhinji ki se nahaja v pritličju, prepir, tekom katerega je žena zadala svojemu možu z nožem rano na desnem licu. Žena in njena sestra sta pobegnili nato v stanovanje, leže če v drugem nadstropju. Velikonja, ki je bil oborožen s puško, je stekel takoj za njima in ju dohitel že v prvem nadstropju. V tem trenotku je počil strel, ki so mu naglo in zaporedoma sledili še trije. Težko ranili sta se obe ženski zgrudili nezavestni na tla. Marija Velikonja je bila zadeta v glavo in je takoj izdihnila, njena sestra Angela pa je bila s tremi streli smrtno nevarno poškodovana.

Ko je morilec vidil učinek svojih strelov, se je vrnil v kuhinjo, kjer ga je našla policija, ki so jo takoj poklicali hišni stanovalci, mrtvega. Sedel je na otomanu ter imel puško med nogami. Pognal si je kroglo v glavo in bil takoj mrtev. V žepu njegove suknje so našli že tri patrone. Marko Velikonja je bil 51, njegova žena Marija pa 42 let stara. Njeno sestro so prepeljali v bolnišnico, vendar pa je malo upanja, da okreva.

Potovanje preko Sahare.

Druga avtomobilska ekspedicija, ki po vodiju francoski raziskovalci Haardt. Audoin in Dubrenil, je dosegla Čadsko jezero sredi Afrike. Ekspedicija je s tem vzpostavila avtomobilsko zvezo med Sredozemskim morjem in Čadskim jezerom popolnoma po francoskem ozemlju.

Kako se potuje v stari kraj in nazaj v Ameriko.

Kdor je namenjen potovati v stari kraj, je potrebno, da je natančno poučen o potnih listih, prtljagi in drugih stvareh.

Pojasnila, ki vam jih zamoremo dati vsled naše dolgoletne izkušnje Vam bodo gotovo v korist; tudi priporočamo vedno le prvovrstne parnike, ki imajo kabine tudi v III. razredu.

Glasom nove naselniške postave ki je stopila v veljavo s 1. julijem 1924, zamorejo tudi nedržavljani dobiti dovoljenje ostati v domovini eno leto in ako potrebno tudi dalj: tozadevna dovoljenja izdaja generalni naselniški komisar v Washington, D. C. Prošnjo za tako dovoljenje se lahko napravi tudi v New Yorku pred odpotovanjem, ter se pošlje prosilcu v stari kraj glasom nanovejše odredbe.

KAKO DOBITI SVOJCE IZ STAREGA KRAJA

Kdor želi dobiti sorodnika al svojca iz starega kraja, naj nam prej piše za pojasnila. Iz Jugoslavije bo pripuščenih v prihodnjih treh letih, od 1. julija 1924 naprej vsako leto po 671 priseljencev.

Ameriški državljani pa zamorejo dobiti sem žene in otroke do 18. leta brez, da bi bili šteti v kvoto. Trojene osebe se tudi ne štejejo v kvoto. Stariši in otroci od 18. do 21. leta ameriških državljanov pa imajo prednost v kvoti. Pišite z pojasnila.

Prodajamo vozne liste za vse proge; tudi preko Trsta zamorejo Jugoslovani sedaj potovati.

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt St., New York

Pozor čitatelji.

Opozorite trgovce in obrtnike, pri katerih kupujete ali naročate in ste z njih postrežbo zadovoljni, da oglašujejo v listu "Glas Naroda". S tem boste vstregli vsem.

Uprava "Glas Naroda"

Nove pošiljatve knjig.

Prejeli smo veliko zanimivih in poučnih knjig in jih prodajamo po označenih cenah.

Po teh knjigah smo imeli mnogo vprašanj, zato ne odlašajte z naročilom, da katere ne zmanjka, predno dobimo vaše naročilo.

Z naročilom pošljite potrebno svoto bodisi z money ordrom, v znamkah ali gotov denar v zavarovanem pismu na:

GLAS NARODA, 82 Cortlandt St., New York

☞ **Prečitajte pazno oglase o novih knjigah.**

KNJIGARNA "GLAS NARODA"

POUČNE KNJIGE:

Kneippov domači zdravnik	$1.25
Gospodinjstvo	1.00
Naša zdravila	.50
Nasveti za hišo in dom	1.20
Sadje v gospodinjstvu	.70
Zdravilna zelišča	.30
Zbirka domačih zdravil z opisom človeškega trupla	.75
Najboljša slovenska kuharica z mnogimi slikami, obsega 668 strani	5.00
Slovensko nemški besednjak, (Wolf-Pletršnik) — 2 trdo vezani knjigi, skupaj 1888 strani	10.00
Nemško slovenski besednjak, (Wolf-Cigale), — 2 trdo vezani knjigi, skupaj 2226 strani	7.00
Jugoslavija, 3. zveski, zemljepisni, statistični in gospodarski pregled in — **Zgodovina SHS.,** 3. zvezki, zgodovinski podatki Jugoslovanov in Slovanov sploh na Balkanu. Zelo zanimivo za vsakega Jugoslovana	3.25

Mi plačamo poštnino.